

اینسان حقوقلاری

(حقوق بشر)

مقدمه

بشر عایله سینین بوتون عضولرینه خاص اولان لیاقت حیسنی و اونلارین برابر و آیریلماز حقوقلارینین تانیلماسینین آزادلیق، عدالت و عمومی صلحون اساسی اولدوغونو نظره آراق،

اینسان حقوقلارینا اعتناسیزلیق و نیفرتین بشریتی دهشته گتیرن بارباریزم حرکتلرینه سبب اولدوغونو و اینسانلارین سؤز و اعتقاد آزادلیغینا مالیک، قورخو و احتیاجدان آزاد اولدوقلاری دونیانین یارادیلماسینین بشریتین ان آلی ایستگی اولدوغونو نظره آراق،

اینسان سون واسطه کیمی استبداد و ظولمه قارشی قیاما قالمغاغا مجبور اولماماسینین تأمین ائتمک اوچون اینسان حقوقلارینین قانون حاکمیتی ایله مدافعه اولونماسینین ضرورلیغینی نظره آراق،

خالقلار آراسیندا مهربان مناسیتلرین انکشافینی دستکله مبین واجبلرینی نظره آراق، بیرلشمیش مللترلرین خالقلارینین BMT نیظام نامه سینده اساس اینسان حقوقلارینا، اینسان شخصیتینه لیاقت و ده یرینه، کیشی و قادینلارین حقوق برابرلیغینه ایناملاری تصدیق ائتدیکلرینه و داها گئیش آزادلیق شرایطینده سوسیال ترقی و حیات شرایطینین یاخشیشلشدیریلماسینا یاردیم ائتمگی قطع ائتدیکلرینی نظره آراق،

عضو دؤولتلرین BMT ایله امکداشلیق شرایطینده اینسان حقوقلارینا و اساس آزادلیقلارا عمومی حؤرمه و اونلارا عمل اولونماسینا یاردیم ائتمگی عهده لرینه گؤتوردوکلرینی نظره آراق،

بو حقوق و آزادلیقلارین کاراکترینین تام شکیلده درک اولونماسینین همین عهده لیگین هر طرفلی یئرینه یئتیریلمه سی اوچون اهمیت کسب ائتدیگینی نظره آراق،

BMT باش اسسامبلیاسی

اینسان حقوقلاری حاققیندا عمومی بیان نامه نی، هر بیر کسین و جمعیتین هر بیر اورقانین بو بیان نامه نی رهبر توتاراق معارف چیلیک و تدریس یولو ایله همین حقوق و آزادلیقلارا حؤرمه اولونماسینا یاردیم ائتمه سی و میلی و بین الخالق سویه ده ترقی پرور تدبیرلر یولو ایله، هم تشکیلاتین عضو اولان خالقلاری، هم ده اونلارین یورسیدیکسیاسی آلتیندا اولان

اراضی لرین خالقلاری آراسیندا عمومی لیکده و ائفئکتیو تانینماسی و حیاتا کئچیریلمه سینه سعی گؤسترملری مقصدیله بوتون خالقار و بوتون دؤولتلرین یئرینه یئتیرمگه جان آتمالی اولدوقلاری وظیفه کیمی بیان ائدیر.

بیرینجی ماده:

بوتون اینسانلار لیاقت و حقوقلارینا گؤره آزاد و برابر دوغولورلار. اونلارین شعورلاری و وجدانلاری وار و بیربیرلرینه مناسبتده قارداشلیق روحوندا داورانمالیدیرلار.

ایکینجی ماده:

هر بیر شخصین سویوندان، دریسینین رنگیندن، جنسیندن، دیلیندن، دینیندن، سیاسی و دیگر عقیده سیندن، میلی ویا سوسیال منشأییندن، املاک، سوسیال مؤقع و دیگر وضعیتیندن آسیلی اولمایاراق بو بیان نامه ده اعلان اولونموش بوتون حقوق و آزادلیقلارا مالیک اولمالی دیر. بوندان علاوه، همین شخصین منسوب اولدوغو اولکه نین و یا اراضینین مستقل، قیوملوق آلتیندا اولان، اؤزو اداره اولونمایان و یا سووئرئلیگی هر هانسی شکیلده محدودلاشمیش اولماسیندان آسیلی اولمایاراق، سیاسی، حقوقی و بین الخالق استاتوسوندان آسیلی اولاراق هئچ بیر آیری سئچکیلیک قویولمامالیدیر.

اوچونجو ماده:

هر بیر شخصین یاشاماق، آزادلیق و شخصی توخونولمازلیق بیر حقوقو وار.

دؤردونجو ماده:

هئچ کیم کؤله و یا آسیلی وضعیتده ساخلانینلا بیلمز؛ قولدارلیق و قول تجارتی بوتون فورمالاردا قاداغان ائدیلیر.

بئشینجی ماده:

هئچ کیم ایشگنجه یه و یا قددار، غیر انسانی و یا اونون لیاقتینی آچالدان مناسبته و جزایا معروض قالمالیدیر.

آلتینجی ماده:

هر بیر شخصین هارادا اولماسیندان آسیلی اولمایاراق اؤزونون حقوق سوئیکتلیگینین تانینماسی حقوقونا مالکدیر.

یئددینجی ماده:

بوتون اینسانلار قانون قارشیسیندا برابر دیرلر و قانون طرفیندن برابر مدافعه حقوقونا مالیکدیرلر. بوتون اینسانلار بو بیان نامه نی پوزان هر هانسی آیری سئچکیلیکدن و بئله آیری سئچکیلیگه هر هانسی جهددن برابر مدافعه اولونما حقوقا مالیکدیرلر.

سکیزینجی ماده:

هر بير شخص کونستيتوسياسينين و يا قانونون اونا وئردیگی حقوقلارين پوزولماسی زامانی صلاحیتلی میلی محکمه لر طرفیندن حقوقلارینین برپا اولونماسی حقوقونا مالیکدیر.

دوققوزونجو ماده:

هئچ کیم اؤز باشینا حبسه، توتولمایا و یا سورگونه معروض قالا بیلمز.

اونونجو ماده:

هر بير شخص اونون حقوق و وظیفه لرینین تعیینی و اونا قارشى ایره لی سورولموش جنایت اتهامینین اساسلیغینین معین لشدیرلمه سی اوچون اونون ایشینین مستقل و بی طرف محکمه ده، تام برابرلیک اساسیندا، آشکارلیق و عدالتین بوتون طلبلرینین گؤزله نیلمه سی شرایطینده باخیلماسی حقوقونا مالیکدیر.

اون بیرینجی ماده:

۱. جنایت توره تمکده متهم اولونان هر بير شخص گوناھی اونا مدافعه اوچون بوتون امکاملارین تأمین اولدوغو آچیق محکمه استنتاقیندا قانونی شکیلده ثبوت اولونانداک، گوناھسيز حساب ائدیلمک حقوقونا مالیکدیر.

۲. هئچ بير کس میلی قانون وئریجیلیک و یا بین الخالق حقوقا اساساً توره دیلدیگی زامان جنایت حساب ائدیلمه یین حرکت و یا حرکت سیزلیک اوچون جنایتده اتهام اولونابیلمز. عینی زاماندا جنایتین توره دیلدیگی زامان تطبیق اولونا بیله جک جزادان داها آغیری تطبیق اولونا بیلمز.

اون ایکینجی ماده:

هئچ کیم شخصی و عایله حیاتینا مداخله یه، ائوینین توخونولمازلیغینا، مکتوبلاشما سینین گیزلیگینه، شرف و نفوذونا اؤز باشینا قصده معروض قالا بیلمز. هر بير شخصین بئله مداخله و قصداً قانون طرفیندن مدافعه اولونماق حقوقو وار.

اون اوچونجو ماده:

۱. هر بير شخص هر بير اولکه حدودوندا سربست حرکت ائتمک و یاشاییش یئری سئچمک حقوقونا مالیک دیر.

۲. هر بير شخص اوز اولکه سیده داخیل اولماقلا ایسته نیلن اولکه نی ترک ائتمک و اوز اولکه سینه قاییتماق حقوقونا مالیکدیر.

اون دؤردونجو ماده:

۱. هر بير شخص دیگر اولکه لرده تعقیبدن سیغیناجاق آختارماق و بو سیغیناجاقدان استفاده ائتمک حقوقونا مالیکدیر.

۲. بو حقوق حقیقتا ده غیرسیاسی جنایت و یا بیرلشمیش میللتلر تشکیلاتینین مقصد و پرینسپلرینه ضد حرکت توردیلمه سینه اساسلانان تعقیبلر زامانی استفاده اولونا بیلمز.

اون بئشینجی ماده:

1. هر بیر شخص و طندا شلیق حقوقونا مالیکدیر.
2. هئچ کیم اوز باشینا اولاراق و طندا شلیقدان و و طندا شلیقینی دیشمک حقوقوندان محروم ادیله بیلمز.

اون آلتینجی ماده:

1. یئتکینلیک یاشینا چاتمیش کیشیلر و قادیلار ایرگی، میلی و دینی علامتله گوره هئچ بیر محدودیت قویولمادان نیکاه داخل اولماق و عایله قورماق حقوقونا مالیکدیرلر. اونلار نیکاه داخل اولارکن، نیکاه مدتینده و اونون پوزولماسی زامانی عینی حقوقلاردان استفاده ائدیرلر.
2. نیکاه، نیکاه داخل اولان هر ایکی طرفین آزاد و تام رازیلیغی اولارسا باغلانا بیلر.
3. عایله جمیعین طبعی و باشلیجا قروپ واحیدیدیر و جمیعت و دولت طرفیندن مدافعه اولونما حقوقونا مالیکدیر.

اون یئددینجی ماده:

1. هر بیر شخصین هم تک باشینا، همده دیگر لریله بیرلیکده مولکیته صاحب اولما حقوقو وار.
2. هئچ کیم اوز باشینا اولاراق مولکیتدن محروم ادیله بیلمز.

اون سگیزینجی ماده:

1. هر بیر شخص دوشونجه، ویجدان و دین آزادلیغی حقوقونا مالیکدیر؛ بو حقوقا اوز دینینی و اعتقادینی دیشمک آزادلیغی و اوز دینینه و اینانجلارینا تحصیل، دعا و دینی و ریتوال زامانی تکلیکده و یا باشقالارینا بیرلیکده، آشکار و یا فردی شکیلده اعتقاد ائتمک آزادلیغی داخیلدیر.

اون دوققوزونجو ماده:

1. هر بیر شخص عقیده و اونو سربست ایفاده ائتمک آزادلیغی حقوقونا مالیکدیر؛ بو حقوقا مانعسزلیق اولاراق عقیده یه مالیک اولماق و اینفورماسیا و ایدیالاری دولت سرحدلریندن آسیلی اولمایاراق ایستیلن واسیطه لرله اختارماق، الده ائتمک و یایماق آزادلیغی داخیلدیر.

ایگیرمینجی ماده:

1. هر بیر شخص دینج بیغینجاقلار و أسوسیا سیالار آزادلیغی حقوقونا مالیکدیر.
2. هئچ بیر شخص هر هانسی بیر أسوسیا سیایا قوشولماقا مجبور ادیله بیلمز.

ایگیرمی بیرینجی ماده:

1. Һәр бйр шхсв دولتйн اداره اولونماسیندا بلاواسیطه و یا آزاد شکیلده سئچیلیمیش نماینده لر واسیطه سیله اشتراک ائتمک حقوقونا مالیکدیر.
2. Һәр бйр шхсв اوز اولکه سینده دولت خدمتینده قوللوق ائتمک اوچون برابر ایمکانا مالیک اولماق حقوقونا مالیکدیر.
3. خالقین اراده سی اقتدار حاکیمیتینین اساسی اولمالیدیر؛ بو اراده اوز ایفاده سینى گیزلی سس وئرمه یولوايله، عمومی و برابر سئچکی حقوقو و یا سس وئرمه نین آزادلیغینی تامین ائدن دیگر عینی معنالی فورمالار اساسیندا کئچیریلن متمادی و ساختالاشدیریلمامیش سئچکیلرده تاپمالیدیر.

ایگیری می ایکنجی ماده:

Һәр бйр шхсв جمیعетین عضوو کیمی سوسیال مدافعه حقوقونا و میلی سیلر و بین الخالق امکداشلیق یولو ایله و Һәр бйр دولتین استروکتورو و رسورسلارینا اویغون اولاراق اونون لیاقتینین مدافعه سی و شخصیتینین آزاد انکیشافی اوچون اقتصادی، سوسیال و مدنی ساحه لرده حقوقلارا مالیکدیر.

ایگیری می اوچونجو ماده:

1. Һербیرشخصین امک، سربست ایش یئری سئچمک، عدالتلی و یاخشی ایش شرایطی وایش سیزلیک ده ن مدافعه حقوقو وار.
2. Һербیر شخص Һیچ бйر آیری سئچکیلک اولمادان عینی امک حاققی آلماق حقوقونا مالیک دیر.
3. Һербیر ایشله ین شخص، امه ینین لازیم گلرسه دیگر سوسیال مدافعه واسیطه لرایله تامام لانان، اونون اوزونون و عائله سینین لایقلى دولانیشغینی تامین ائده بیله ن عدالتلی و قناعتبخش اؤده نیلمه سی حقوقونا مالیک دیر.
4. Һербیر شخصین Һمکارلار اتقاقی یاراتماق و اوز سوسیال ماراقلارینین مدافعه ائتمک ایچون Һمکارلار اتفاقلارینا داخل اولماق حقوقو وار.

ایگیری می دؤردونجو ماده:

Һербیر شخصین استراحت و آسوده واخت، او جمله ده ن ایش گونونون عاغیلا باتان حودودو و اؤده نیله ن مومتادی معزونیّت حقوقو وار

ایگیری می بشینجی ماده:

1. Һербیر شخص اونون اوزونون و عائله سی نین صحت و رفاهی تامین ائتمک ایچون لازیم اولان، قیدا، گئییم، طبی خدمت و لازیمی سوسیال تأمینات دا داخل اولماقلا حیات سویه سی حقوقونا وایش سیزلیک، خسته لیک، علیل لیک،

دول قالما، قوجالیق و اوندان آسیلی اولمایان سببلر اوزوندهن یاشایش واسیطه لرینین ایتیریلمه سی زامانی تأمینات حقوقونا مالیک دیر.

۲. آنالیق و اوشاقبیق خصوصی قایغی و یاردیم آماق حقوقونا مالیک دیرلر. هم نیکاح نتیجه سینده همیده نیکاح دان کنار دوغولموش اوشاقلار عین سوسیال مودافعه دهن ایستفاده ائتمه لی دیرلر.

ایگیری آلتینجی ماده:

۱. هر بیر شخصین تحصیل حقوقو وار. ان آزی ایتدائی و عمومی تحصیل پولسوز اولمالیدیر. ایتدائی تحصیل ایجباری اولمالی دیر. هرکس تخنیک و پئشه تحصیلی آماق ایمکانینا مالیک اولمالیدیر، عالی تحصیلده هر کسین قابلیتینا اساسیندا هامیا عینی دره جده میسر اولمالی دیر.

۲. تحصیل اینسان شخصیتینین تام اینکیشافینین و اینسان حقوقلاری و اساس آزادلیقلارا حؤرمتین آرتیریلماسینا یؤنه لدیلمه لیدیر. تحصیل خالقلار، عرقی و دینی قورولار آراسیندا قارشیلیقلی آنلاشمانین دوزوم لولویون و دوستلوغون محکم لندیریلمه سینه و بیرلشمیش میللتلرین صولحو قورو ما ساحه سینده فعالیتینه یاردیم ائتمه لی دیر.

۳. والدینلر آزیاشلی اوشاقلارینین تحصیل نوعونو سئچمک دهن اوستونلویه مالیک دیرلر.

ایگیری یئددینجی ماده:

۱. هر بیر شخص جمعیتین مدنی حیاتیندا سربست ایشتراک ائتمک، اینجه صنعتدهن حظ آماق، علمی ترقی ده ایشتراک ائتمک و اونون فایداسیندان ایستفاده ائتمک حقوقونا مالیک دیر.

۲. هر بیر شخص مؤلیفی اولدوغو علمی، ادبی، و اینجه صنعت اثرلرینین نتیجه سینده مئیدانا چیخان مادی و معنوی منافع لرینین قورونماسی حقوقونا مالیک دیر.

ایگیری سگگیزینجی ماده:

هر بیر شخصین بو بیاننامه ده عکس اولونموش حقوق و آزادلیقلارین تام تأمین اولدوغو سوسیال و بین الخالق دؤزوم حقوقو وار.

ایگیری دوققوزونجو ماده:

۱. هر بیر شخص یالنیز اونون آزاد و تام اینکیشافی مومکون اولدوغو جمعیت قارشیسیندا وظیفه لر داشیر.

۲. اؤز حقوق و آزادلیقلارینین حیاتا کئچیره رکن هر بیر شخص یالنیز ائله محدودیت لره معروض قالا بیلرکی، اونلار قانون طرفینده ن دیگر لرینین حقوق و آزادلیقلارینین تاینماسی و حؤرمت اولونماسینین تأمین ائدیلمه سیودموکراتیک جمعیتین تعیین ائدیلمیش اولسون.

۳. بو حقوق و آزاديقلارين حياتا کئچيريلمه سي بيرلشميش ميلتلر تشکيلاتينين مقصد و پرنسيپلرينه ضد اولمامالي دير.

اوتوزونجو ماده:

بو بياننامه ده هئچ نه هر هانسی دؤولته، شخصلر گروپونا و آیری-آیری شخصلره بياننامه نده اعلان اولونموش حقوق و آزاديقلارين محوينه يۇنه لميش هر هانسی فعاليت له مشغول اولماق و يا هر هانسی حرکتين توره تمک حوقوقونون وئريلمه سي کيمي تفسير اولونا بيلمز.